



Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 23000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 3021 cm²

2 / 9



diето

Tekst: **Andrej Černic** Foto: **Primož Lavre, BOBO in arhiv Reporterja**
andrej.cernic@reporter.si

Javne agencije, ki jih namerava vlada ukiniti, so lani za svoje (ne)delovanje porabile milijonske zneske. Lanski predlog za finančno nagrado za predsednika nadzornega sveta NKBM je bil 23 tisoč evrov, za prvega nadzornika NLB pa 16 tisoč evrov (poleg sejnin, se razume). Politične stranke so v zadnjih desetih letih v blagajno pospravile 50 milijonov evrov davkoplachevalskega denarja, poslanci in ministri pa prejemaajo plačo v višini treh tisočakov neto.

Kaj čaka politično kasto s sprejemanjem varčevalnih ukrepov? Ljudje so politiko in politike zasovražili tudi zaradi nevzdržnih javnih finančnih tokov, ki legalno (in nelegalno) pri življenju vzdržujejo politični in strankarski sistem posvečene kaste izbrancev. Pogosto lahko slišimo, da preprosti ljudje primerjajo politiko z najstarejšim poklicem na svetu nekako v skladu z geslom *Pokažite mi poštenega politika, in pripeljal vam bom deviško prostitutko*. V času, ko moramo vsi stiskati pas, pa se postavlja vprašanje, kako bodo svoj z Bulgari podpisani pas stiskali politiki. Vprašanje je treba zastaviti širše, saj naši politiki kljub vsemu le nimajo tako nemogoče visokih plač. Vprašati se moramo glede sistema, ki dopušča brezglave in potratne stroške za širši javni sektor, kamor spadajo tudi izjemno dobro plačani direktorji prezadolženih podjetij. Ali pa dobro plačane sejnine v nadzornih svetih. In še številni uradi in agencije, ki ne opravljajo deklarativne funkcije, ampak postanejo zelo pogosto samo »parkirišče« za odslužene politike in nekdanje pomembneže.

Rezi ministrstev in ukinjanje agencij

Jasno je, da je bilo za malo Slovenijo število ministrstev, ki so si jih privoščile prejšnje vlade, pretirano. Racionalizacija in njihovo združevanje je bilo zato logična odločitev. Seveda se pri odločitvah vlade, katera ministrstva je treba črtati, sproži javna polemika, ki postavi v ospredje predvsem »prizadete«. Skratka jasno je, da so kulturniki in tisti, ki so bili od tega ministrstva posebej odvisni, negativno reagirali na odločitev vlade o ukinitvi samostojnega kulturnega resorja. Jasno je tudi, da bi v drugačnih ekonomskih razmerah kulturno ministrstvo še vedno obstajalo. Racionalizacija pa ni prizadela samo kulture. Veliko drugih resorjev je bilo »razčetrjenih« in porazdeljenih v druga ministrstva. Predvsem pa je bilo ukinjenih ali zmanjšanih veliko javnih agencij in uradov.

Iz vladnega izhodišča za pripravo rebalansa izhaja, da je letos predvidenih skupno za 8,4 milijona evrov prihrankov, v naslednjem letu pa za 10,8 milijona evrov varčevanj. Največji delež naj bi v državno blagajno prineslo zmanjšano financiranje Slovenske turistične organizacije in združenje Javne agencije za podjetništvo in tuje investicije, že omejenjene Slovenske turistične organizacije

in Tehnološke agencije Slovenije v novo organizacijsko obliko. Prihranki so ocenjeni na 3,5 milijona za letošnje in na to vsoto za naslednje leto. Precejšnje

prihranke (3,6 milijona letos, 3,6 milijona naslednje leto) naj bi ustvarila tudi združitev Zavoda RS za šolstvo, Centra za poklicno izobraževanje, Šole za ravnatelje, Andragoškega centra Slovenije, Zavoda Planica, Muzeja športa in Slovenskega šolskega muzeja. Iz vlade smo prejeli seznam agencij, ki se ukinjajo oziroma pridružujejo posameznim ministrstvom in ga objavljamo posebej (seznam ni popoln in niso vključena vsa ministrstva).

Dol s sanjskimi plačami za direktorje z izgubami

Politična kasta se zelo pogosto pojavlja na izjemno dobro plačanih vodilnih mestih državnih podjetij. Tam so plače posebno visoke, hkrati lahko »privilegiranci« računajo na visoke sejnine. Skratka računi se izplačajo. Zlasti ob ugotovitvi, da za negativno poslovanje tako in tako nihče ne odgovarja.

Vlada je v svojem varčevalnem programu sicer predvidela znižanje stroškov sejin za vso javno upravo. Koliko bomo s tem prihranili, še ni znano, tudi finančno ministrstvo še ni objavilo napovedi. Gre sicer za dobrodošel ukrep, ki pa bi ga vlada lahko še bolj izostrila in natančneje opredelila. Prvič, ker govori samo o javni upravi, problemi s sejinami pa se zelo pogosto pojavljajo tudi v tistih podjetjih, ki jih posredno ali neposredno nadzira prav država. Poglejmo nekaj primerov. Večer je junija lani poročal prav o nagradah, ki si jih delijo nadzorni sveti državnih in paradržavnih gospodarskih in bančnih subjektov. Skupščina NKBM je takrat spreje-

la sklep, po katerem naj bi predsednik njihovega nadzornega sveta dobil letno nagrado v višini 23.232 evrov bruto. Nekoliko bolj skromni so bili pri Novi ljubljanski banki, pri kateri naj bi bil prvi med nadzorniki deležen »samo« 16.500 evrov bruto. Sejnine, potni stroški in podobni bonusi so pri tem izvzeti in jih je treba prišteti. Sejnine pa po priporočilu prejšnje vlade Boruta Pahorja z začetka lanskega leta ne smejo presežati 357 evrov bruto za predsednika nadzornega sveta in 275 evrov bruto za člana.

Vlada bi morala poskrbeti tudi za preprečevanje take potrate javnega denarja. Drži sicer, da je tudi delovanje državnih

podjetij urejeno po zakonu o gospodarskih družbah in vlada vanj ne more neposredno posegati. V današnjih razmerah pa bi kljub temu bilo treba razmere z nagradami in plačili v državnih podjetjih urediti drugače. Spet lahko navedemo številke. Nekdanji direktor NKBM Matjaž Kovačič je leta 2010 imel bruto plačo v višini 182 tisoč evrov. Lani je po seriji razkritih spornih poslov z nepremičninami po podjetju Konstruktor moral odstopiti: za sabo je za lansko leto pustil več slabitev v višini 145 milijonov evrov in izgubo za 53,6 milijona evrov. Podobno je bilo tudi pri NLB. Na Jašovičev bančni račun se je leta 2010 steklo 166 tisočakov, leto 2011 pa je bilo, prav tako kot prejšnja leta, še vedno porazno. Izguba, ki jo je lani imela NLB, je znašala 233 milijonov evrov (239 milijonov, če v pošte vzmemo celotno skupino), slabitev in rezervacij pa je bilo za 467 milijonov evrov (oz. 520, če upoštevamo celotno skupino).

122 tisočakov za ustvarjanje dolgov

Takih primerov, v katerih imajo vodilni menedžerji bajno visoke plače kljub temu, da njihovo državno podjetje to-

ne v dolgovih, je še zelo veliko. Nazorno bomo predstavili še en primer, to je nesrečni Dars, ki je bolj ali manj zavestno v zadnjih dvajsetih letih pomagal napihovati nerealen balon največjih slovenskih gradbenih firm, začenši z SCT in Primorjem. Predsednica uprave Darsa Mateja Duhovnik je leta 2010 za svoje

delo prejela 122 tisočakov bruto. Dars pa medtem dosega rekordne zneske zadolževanja: konec lanskega leta je bilo za 2,9 milijarde evrov neporavnanih glavnih kreditov. Če k temu prištejemo še obresti, je skupni dolg Darsa približno 4,1 milijarde evrov. Letos bodo morali na družbi za avtoceste plačati obrok v višini 146 milijonov evrov, v naslednjih letih pa bo stanje samo še bolj jskrb zbujačo. Leta 2014 bo moral Dars iz postavke odplačevanja dolgov vrniti kreditodajalcem za skoraj 500 milijonov evrov velik obrok. Če bi vlada želela kaj privarčevati s sejinami zaposlenih v javni upravi, bi morala pošteno pogledati tudi v regulativo, ki določa plače za državne menedžerje z izgubo.

»Parazitske« stranke ob polovico državnih sredstev

Pomembno vprašanje, ki se ob strogih varčevalnih ukrepih postavlja ne samo v Sloveniji, ampak po vseh evropskih

Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 23000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 3021 cm2

4 / 9

pepelkah, je to, koliko pravzaprav stanejo davkoplačevalce politiki in stranke. Preverili smo tudi, kako je s tem v Sloveniji.

Iz izhodišča ukrepov, ki jih je sprejela vlada in jih je predstavilo finančno ministrstvo, namreč izhaja, da bomo odslej iz državnega proračuna stranke financirali le še s polovično dotacijo glede na sredstva, ki so jim bila doslej dodeljena. Pozitivni učinek, ki bi ga pri tem občutil državni proračun, bo znašal 1,3 milijona evrov letos in dodatnih 1,3 milijona evrov tudi v naslednjem letu. Ob tem nas je zanimalo, koliko so stranke doslej prejele iz državnega proračuna. Čas, ki ga imamo v pregled, je zadnjih devet let, od leta 2003 dalje. Največje stranke, ki so v zadnjem desetletju določale uso do Slovenije, so tako iz državnega proračuna skupno prejele dobrih 23 milijonov evrov, vse javne ustanove (poleg države predvsem občine) pa so strankam v zadnjih desetih letih nakazale 50 milijonov evrov.

Gre za dokaj visoke zneske, za katere se lahko vprašamo, koliko so upravičeni. Teorija, zakaj je javno financiranje strank nujno, je preprosta: če bi se stranke financirale samo iz zasebnih virov, bi bile neprimerno bolj podvržene podkupovanju in netransparentnemu trgovanju z glasovi. In brez javne finančne podpore strankam se ustvarja sistem cenzusa oziroma se jemlje pravica aktivnega političnega nastopanja tistim, ki sami nimajo dovolj sredstev. Toliko o teoriji.

V praksi pa se moramo vprašati, ali so milijonski zneski naših največjih strank res upravičeni in kje je meja javnega financiranja. Največjim strankam so iz javnih virov na račun kapnila milijonska sredstva: stranka SDS je prejela 12,6 milijona evrov, LDS 10,8 milijona evrov, SD pa 9,1 milijona evrov. Iz državne blagajne je prišlo polovico omenjenih zneskov. V zadnjem letu sta največji stranki SDS in SD iz javnih virov prejeli po 1,2 oziroma 1,1 milijona evrov: tudi v tem primeru je iz državne blagajne prišla polovica omenjenega zneska. Kot rečeno, načrtuje vlada polovično zmanjšanje dotacije za stranke: vprašanje pa je, ali ne bi bilo mogoče to storiti že prej in poprej poskrbeti za prepotrebno varčevanje. Morda še namig: predviden rez financiranja strank bo zajemal samo državni proračun. Stranke pa se financirajo tudi iz drugih virov, predvsem iz občinskih proračunov; tudi tukaj bi lahko začeli podobno varčevati pri podpori strankam, ki so v občinskem oziroma mestnem svetu. Glede na zelo visoko zadolženost bi občinom to pomagalo. ■

AUKN kljub vsemu ne bo ukinjena

Posebne pozornosti je bila v javnosti deležna usoda Agencije za upravljanje kapitalskih naložb (AUKN), ki je bila med paradnimi konji Pahorjevega mandata, kot telo, ki naj bi depolitiziralo podjetja v državni lasti. Pahorjev poskus ni uspel najbolje, AUKN in njegova predsednica Dagmar Komar sta bila pogosto v središču političnih razprtij. Zato je bilo veliko ugibanj, ali bo AUKN pod novo vlado povsem ukinjen. Očitno pa se to ne bo zgodilo. Drži pa, da bo odslej agencija, ki jo vodi Komarjeva, izgubila velik del pooblastil, ki jih je doslej imela. Po novem se mora agencija pred glasovanjem na skupščinah dogovoriti z resornimi ministrstvi. To pa je šele prvi korak. Pristojna ministrstva se morajo nato posvetovati z ministrstvom za finance, končno soglasje pa mora podati vlada. Hkrati je bila samostojnost AUKN zmanjšanja tudi pri naložbah: odslej bo ta agencija lahko samostojno izvajala naložbe do vrednosti največ pet milijonov evrov (prej je bila maksimalna vrednost 20 milijonov evrov).



Dagmar Komar

Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 23000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 3021 cm²

5 / 9



Tudi v DZ so predvideni rezi, ki naj bi jih občutili poslanci. Poleg posegov v poslanske plače naj bi se z vladnimi ukrepi med drugim za polovico zmanjšala nadomestila poslancev po koncu mandata.

Kulturniki so bili najglasnejši pri protestih, vladni ukrepi pa so prizadeli tudi številne druge interesne skupine.



VARČEVALNI UKREPI – Ukinjanje vladnih agencij, uradov in birokracije

UKREP	učinek 2012 v mio. evrov	učinek 2013 v mio. evrov
-------	-----------------------------	-----------------------------

1. ORGANIZACIJSKI UKREPI

ukinitve Javne agencije za javno naročanje in prenos pristojnosti na novi direktorat na ministrstvu za finance	0,1	0,1
prenos nalog Javne agencije za knjigo na ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport	0,2	0,4
prenos nalog Slovenskega filmskega centra na ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport	0,2	0,4
ukinitve instituta revizije po vojnih zakonih (revidiranje posameznih odločb)	0,1	–
združitve javnih zavodov – ZRSŠ, CPI, ŠR, ACS, PI, Zavod Planica, Muzej športa in Slovenski šolski muzej	3,6	3,6
zmanjšanje proračunskega financiranja Slovenske turistične organizacije za 20 %; združitve JAPT, STO, TIA; preoblikovanje Slovenskega podjetniškega sklada v 2013.	3,5	3,5

SKUPAJ **7,7** **8,0**

2. RACIONALIZACIJA STROŠKOV

razpolovitev sredstev, ki so v okviru generalnega sekretariata vlade zagotovljena za financiranje političnih strank	1,3	1,3
skladu kmetijskih zemljišč se ne zagotovijo sredstva za nakupe kmetijskih zemljišč in gozdov v razširjenem 10-km obmejnem pasu	0,4	–
uradnik za zvezo Policije v Center JV Evrope za odkrivanje in pregon kaznivih dejanj v letu 2013 se ne napoti v center SELEC/SECI	–	0,1
znižanje transferjev v občine z znižanjem financiranja investicij in/ali povprečnine racionalizacija aktivnosti za izvajanje javne kmetijskosvetovalne službe ter koordinativnih služb na KGZS	16,5	42,9
racionalizacija aktivnosti za izvajanje javne kmetijskosvetovalne službe ter koordinativnih služb na KGZS	0,5	1,0
racionalizacija aktivnosti v okviru veterinarsko-higienske službe (VHS)	0,2	0,5
racionalizacija javne službe v sladkovodnem in morskem ribištvu	0,1	0,1
racionalizacija aktivnosti na področju javne službe in zemljiških operacij po uredbi o koncesiji javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov	0,2	0,5
zmanjšanje stroškov za dejavnost javnih služb po 28. členu zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja	0,7	0,7
racionalizacija dela plačilnih agencij na področju kmetijske politike	1,0	–
znižanje stroškov dela pri opravljanju obveznih gospodarskih javnih služb (pretežno stroški dela Slovenskih železnic)	–	4,3

SKUPAJ **20,9** **51,4**

3. DRUGI UKREPI ZA RACIONALIZACIJO (okvirne vrednosti varčevanja še niso znane)

znižanje stroškov sejnin za vso javno upravo		
zmanjšanje odhodkov ZZS z zamenljivostjo zdravil glede na terapevtske skupine		
ukinitve Javnega nepremičninskega sklada		
racionalizacija delovanja javnih zavodov na področju kulture in njihova večja avtonomija		
prenos nalog Javne agencije za varstvo prometa na ministrstvo		
prenos nalog Javne agencije za civilno letalstvo na Upravo za civilno letalstvo, ki bo organ v sestavi ministrstva		
zmanjšanje nadomestil poslancem: za 50 % za čas čakanja od prenehanja mandata do upokojitve in nadomestil po prenehanju mandata na 6 mesecev namesto 1 leto		
krčenje mreže diplomatsko-konzularnih predstavništev		

SKUPAJ (1+2) **28,6** **59,4**

Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 23000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 3021 cm²

7 / 9



Pogajanja med vlado in sindikati še niso prinesli zelenega sporazuma. Sindikati trdijo, da so varčevalni ukrepi nepravilni, vlada pa zatrjuje, da bo zarezala sorazmerno v vse sloje.



Na ministrstvu za finance, ki ga vodi Janez Šušteršič, so ustanovili projektno skupino, ki dela pri projektu združitve CURS, DURS, UJP, UNPIS in UPPD.



Matjaž Kovacič, nekdanji predsednik uprave NKBM, je leta 2010 dosegel prihodke v višini 182 tisoč evrov bruto.



Kljub večletnim negativnim bilančnim rezultatom so vodilni v NLB vedno ohranjali zelo visoke plače.

ZDRUŽEVANJE AGENCIJ			
resorno ministrstvo	priključena agencija	proračun agencije v letu 2011 v evrih	usoda zaposlenih v agenciji
ministrstvo za finance	ustanavlja se projektna skupina, ki dela pri projektu združitve CURS, DURS, UJP, UNPIS in UPPD		
ministrstvo za pravosodje in javno upravo	ukinitev Javne agencije za javno upravo	617.725,11	premeščeni na MF
ministrstvo za pravosodje in javno upravo	ukinitev Javnega nepremičninskega sklada	v letu 2011 še ni deloval	
ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport	pripojitev urada za verske skupnosti	277.290	premeščeni na MIZKŠ
ministrstvo za zdravje	»prevzem« urada RS za varstvo pred sevanjem in urad RS za kemikalije	URSVS – 425.593 URSK – 1.721.768	premeščeni na MZ
ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo	Javna agencija RS za energijo Agencija za radioaktivne odpadke (ne sodita več pod pristojnost MGRT)	JARSE – ni bilo financiranja iz proračuna ARO – 1.029.685	podrobnejših odgovorov ni mogoče zagotoviti, ker še ni izdelan predlog racionalizacije delovanja organov
ministrstvo za kmetijstvo in okolje	Ukinitev Službe Vlade RS za podnebne spremembe		premeščeni na MKO
ministrstvo za infrastrukturo in prostor	nobene ukinitve, sprejet pa je bil sklep, po katerem morajo obstoječe agencije stremeti k načelu gospodarnosti in učinkovitosti	Javna agencija za železniški promet – 1.577.862,27 Javna agencija za civilno letalstvo – 1.262.340 Javna agencija za varnost prometa – 3.351.466,06	

VIR: UKOM
OPOMBA: NISMO DOBILI PODATKOV Z VSEH MINISTRSTEV

FINANCIRANJE STRANK – Javna sredstva, ki so jih v evrih prejele stranke v obdobju 2003–2012				
	2003–2012 (april)		april 2011–april 2012	
	generalni sekretariat vlade	skupaj vse javne ustanove	generalni sekretariat vlad	skupaj vse javne ustanove
SDS	6.464.387,27	12.604.396,19	591.781,24	1.282.668,56
Pozitivna Slovenija	119.282,14	119.282,14	119.282,14	119.282,14
SD	4.403.889,14	9.179.876,29	617.637,87	1.100.802,46
Desus (do febr. 2012)	1.532.172,30	3.362.115,43	188.529,63	510.233,78
Državljska lista Gregorja Viranta	77.000	77.000	77.000	77.000
Slovenska ljudska stranka	1.606.579,61	5.309.289,57	103.170,43	497.334,42
Nova Slovenija (do febr. 2012)	1.898.754,20	4.515.983,53	107.067,03	317.997,06
LDS (do febr. 2012)	4.557.685,69	10.815.571,91	125.930,94	378.218,29
Zares (do febr. 2012)	1.273.956,48	1.719.739,14	190.677,86	337.629,96
SNS (do febr. 2012)	1.556.843,95	2.305.149,85	130.752,15	190.378,43
SKUPAJ	23.490.547	50.008.400	2.251.815	4.811.541

Vir: SUPERVIZOR, PODATKI STRANKE DLGV IN POZITIVNE SLOVENIJE

Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 23000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 3021 cm²

9 / 9



Dars je zadolžen v milijardnih zneskih, njegova prva dama Mateja Duhovnik pa na leto prejema krepko več kot sto tisoč evrov bruto plače.

Kako bo s plačami poslancev?



Vladni varčevalni ukrepi segajo na področje plač v javnem sektorju. Najprej se je govorilo o 15 odstotkih, ki so se med pogajanjmi znižali na deset odstotkov. Ti rezi naj bi se uveljavljali progresivno, ne linearno. Zanimivo je zato v tem okviru pogledati, kako bo zmanjševanje plač vplivalo na dohodke predsednika vlade in ministrov. V začetku mandata so se ministrske plače znižale za štiri odstotke, plače državnih sekretarjev pa za približno osem odstotkov. V skladu z varčevalnimi ukrepi pa se bodo plače dodatno znižale za člane vlade, a tudi za poslance. Če bi za vlado obveljala 15-odstotna stopnja znižanja plač, bi se predsedniku vlade dohodki zmanjšali za 930 evrov bruto oziroma 500 evrov neto. Janševa bruto plača znaša nekaj več kot šest tisoč evrov, po novem bi tako imel dobrih pet tisočakov mesečno (bruto). Ministrom bi ob 15-odstotnem znižanju odvzeli 830 evrov bruto mesečnega prihodka oziroma 400 evrov neto.

Za poslance se bodo rezi poznali ne samo pri mesečnih dohodkih, ampak tudi pri nadomestilih ob koncu mandata. Čas prejemanja nadomestila se bo skrčil z zdajšnjih 12 na šest mesecev. Prav tako bodo poslanci, ki so ob sklepu mandata tik pred upokojitvijo, prejeli vse do dejanske upokojitve le 50 odstotkov zdajšnjega nadomestila.